

DİRENİŞ KARATAY

Selman Kayabaşı

**KTO KARATAY
ÜNİVERSİTESİ**

Direnif Karatay
Selman Kayabaşı

Birinci Basım: Şubat 2017 (30.000 adet)
ISBN: 978-605-66970-1-2

Editör: Ömrüm Poyraz
Kapak Tasarımı: Kenan Özcan
Grafik: YAKIN PLAN
Baskı: Aliođlu Matbaacılık
Basım Yay. ve Kađ. San. Tic.
Ltd. Őti. Orta Mah. Fatih Rüştu
Sok. No:1/3-A
Bayrampaşı, İstanbul
0 212 612 95 59

Yayın Hakları: Tüm hakları
KTO Karatay Üniversitesi
Yayıncılık ve Yapımcılık İktisadi
İŐletmesine aittir.
İzinsiz yayımlanamaz. Kaynak
gösterilerek kısmen kullanılabilir.

Yayıncı Sertifika No: 34571

Adres: Akabe Mah. Alaaddin
Kap Cad. No: 130
Karatay / KONYA

Mail: karyay@karatay.edu.tr
Tel: 444 12 51

DİRENİŞ KARATAY

Selman Kayabaşı

**KTO KARATAY
ÜNİVERSİTESİ**

Selman Kayabaşı

Zonguldak, Devrekli. 1983 senesi Şubat ayının yirmi üçüncü, çarşamba günü doğuruldu. Boğaziçi Üniversitesi Tarih Bölümünü bitirdi.

Kitapları dışında **Payitaht Abdülhamid**, **Kurtlar Vadisi Pusu** dizilerinin konsept danışmanlığını yaptı.

Kınık'tan Kayı'ya geçişi anlatan ve hazırlıkları devam eden **DİRENİŞ: KARATAY** isimli sinema filminin senaryosunu yazmış, yapımcılığını da üstlenmiştir.

selmankayabasi1 @ gmail.com adresine yazacağınız mektuplara yaveriyle birlikte cevap yazıyor.

Kitapları:

Rulet Serisi (Hamdım)

Kafkas Ruleti (22. Baskı)

Kafkas Ruleti 2-Türkiye'nin Gözyaşları (21. Baskı)

Teşkilat Serisi (Piştim)

Teşkilat (63. Baskı)

Muhafız (58. Baskı)

Hanedan (45. Baskı)

Operasyon Serisi (Yanıyorum)

Operasyon (42. Baskı)

Karar Odası (36. Baskı)

Suikast Serisi (Roman değildir)

Muhsin Yazıcıoğlu Suikastı

bu kitapta anlatılan olaylar ve resmedilen karakterler
tarihten ilham alınarak kurgulanmış ve yazılmıştır.
olayların geçtiği yerler, kişilerin söylediği sözler
tarihî bilgilerle birebir uyuşmayabilir.
tarih bir hikâyedir..
tarihçi ise hikâyeci.
yalnız unutma:
her hikâye yalan değildir.

Bu toprakları bize vatan yapan, buranın bizim için taşıdığı anlamdır. Büyük bir fedakârlıkla, kendinden sonrakilerin yurtsuz kalmaması için canından vazgeçenler; gece gündüz bu milletin ve milletin sahip olduğu tüm değerlerin yaşaması için çalışmış olanlar bizim için bu toprakları anlamlı kılar. Bize düşen de elimizde imkân varken yüce atalarımızın gönüllü çabalarını bilmek, hatırdâ tutmak ve anlatmaktır. Böylece bu eşsiz emanetin hakkını ancak verebiliriz.

Değerlerimizi hatırlamak ve anlatmak amacıyla yazılan bu kitap, devleti ayakta tutmak için yaptığı tüm işleri ahiret gözüyle tartan ve tüm makamları reddeden, bilge devlet adamı Emir Celâleddin Karatay merkezde olmakta üzere, onun davasını ticaret erbabını teşkilatlandırıp harekete geçirerek destekleyen Ahi Evran ve vatanını yitirme korkusu içindeki halka manen güç veren Sadreddin Konevi'yi anlatmaktadır.

Üniversitemizin 1251 yılında Karatay Medresesi ile başlayan hikâyesini ve kültürümüzün temellerini hayli akıcı ve akılda kalıcı bir üslupla kaleme alan usta yazarlarımızdan Selman Kayabaşı'na bu benzersiz çalışması için teşekkür ediyorum.

Üniversite olarak bu esere destek vermekle hem tarihimize hem de edebiyatımıza sahip çıkmış olmanın gururunu yaşıyoruz. Kültürümüzü ve geçmişimizi bize hatırlatan benzeri tüm çalışmalara kapımızın açık olduğunu belirtiriz.

Selçuk ÖZTÜRK

KTO Karatay Üniversitesi
Mütevelli Heyeti Başkanı

KÂTİP EFENDİ KONYA YOLUNDA

Direnış Karatay'ın yazılma hikâyesi...

Yağmurun şehrin çatısını dövdüğü bir bahar gecesiydi. Güneşin göğü selamlamaya nazlandığı vakitte, taş odamda sakladığım el yazmalarımı bir nizama koymak istedim. Teşkilat, Muhafız, Hanedan, Operasyon nam ciltlerimin arasında sandığım en altına düşen, hepsinden daha ihtiyar fakat hepsinden dinç görünen gök mavi yeveli bir defter gözüme ilişti. Tomarları bir bir kaldırıp tozla kaplı bu cilde uzanırken acelesi olan bir atlının gölgesi düştü odama. Avluya girmeden sadağından bir ok çıkardı. Korktum, nefes bile alamadan adamı izliyordum ki az evvel gerdiği ok birden taş odamdaki mushafa saplandı. Ucunda avuç içi büyüklüğünde deri parçası asılı, kızıla boyanmış oku çekip aldım. Adamın şehrin doğusuna at koparıp uzaklaştığını gördüm.

Kızıl ok, sefer haberi getiren ulakların taşıdığı mesaj değil miydi? Sultanlar, hanlar hanı hakanlar ne zaman küffara karşı cihat ilan etseler hanlarına, beylerine kızıl bir okla haber gönderirdi, bilirdim. Üzerinde “Karatay” serlevhası bulunan, ulağın ismini de “Murad” diye koynunda taşıyan deri parçasını okumaya başladım. “Haddini bil Kâtip! Kendini Candar’a,

Afşar'a, Kınık'a, Kayı'ya, Danişmend'e alp diye belletmişsin. Konya'ya yola düş, alplık neymiş gör!" yazıyordu. İrkildim, titredim. Kimdi bu mesajı gönderen? Günler ve geceler boyunca düşündüm, bir kıvama gelip de mesajı kimin yazdığını çözemedim. Taş odanın duvarlarına parmaklarımla kazıdığım isimleri sıraya koydum. Nizamülmülk'ten Gazali'ye, Selçuk Bey'den Tuğrul Han'a, Alparslan'dan Sultan Selahaddin'e, Bilge Kağan'dan Tonyukuk'a nice isimlere bu mesajın hikmetini sordum. Ne bir ses duydum ne bir resim gördüm.

Çarem kalmamıştı, kitaplarımı heybeme yükleyip yola koyuldum. Etrafı surlarla çevrili Konya'yı uzaktan gördüğüm tepede develerini otlatan bir adam çıktı karşıma. Nereden geldiğimi, kimi aradığımı sordu. İsmimin Bekir olduğunu öğrenince yoldaşlığından endişe duymadım. Yorgundum da! Az vakit gittikten sonra şehrin dışındaki bir handa konaklayacağını, beni de hancıya teslim edeceğini anlattı.

Hancı, Konya'nın bütün mülkü kendisininmiş edasıyla karşıladı bizi. Kara atının üstünden selam verdi, selam aldı. Yedi kapılı kutsal bir şehre geldiğimi, hangi kapıdan girmek istersem atını oraya yürüteceğini söyledi. "Evvelen tanışalım, ben Kâtip." dedim. "Biz seni tanıyoruz efendi, sen de bizi iyi bilersen yol alırız. İsmim Lütfi'dir." dedi. Kapıların nereye vardığını sordum. "Birinci kapıdan girersen ilim kapısıdır, Sadrüddin Konevi'ye çıkarırsın." dedi... "İkinci kapı, irfan kapısıdır, Ahi Evren'e ulaştırır. Üçüncüsü Sultan kapısıdır, Alaaddin'in huzuruna çıkarır. Dördüncü kapı mağriptedir, Endülüs'ten gelen Muhiddin Arabi'ye varır. Beşinci kapı sırattır, Konya Çarşısı'nda açılır. Altıncısının nereye açıldığını bilen yok, girenin çıktığını gören de... Kaybolmak da var, var olmak da... Düşmek de var, kalkmak da... Aç kalmak da var, açıkta bırakılmak da... Derler ki bu kapı insanın kalbindedir, kalbin temizse cennete açılır, kirliyse cehenneme..."

Merakla yedinci kapının ne olduğunu bekliyordum.”

“Şu son kapı... O nereye açılır, söylemediniz.” Hancı birden suratını astı, “Yedinci kapıdan girebilecek olsaydın söyledik!” diye çıkıştı: “Yolun açık olsun, yoldaşlığımız burada son bulsun.”

Arkasına bile bakmadan çekip gitti, “Söyle, yedinci kapı nerede?” diye ünledim ama nafile! Artık ayakta duracak takatim kalmamıştı, bir çınar ağacının gölgesine uzandım, ayaklarımı dinlendirip yola devam etmek istedim.

Uyuyakalmışım.

Omuzlarından aşağıya yılanlar sarkan orta yaşlı bir adam geldi yanıma, rüyamda. Kızgındı, biraz da kırgın... “Alplık kılıçla verilir efendi!” diye bağıırıyordu. “Ad dediğin iki türlüdür, biri atadan verilir, biri cenk meydanında dövüşerek alınır!” deyince doğruldum.

“Atadan aldığını alplık sanma, değildir, hatta erenlik de!.. Alplık dilersen var git er dövüşü yap, topuz vurmaya belle!”

Bu kızgınlık nice vakittir miskin miskin gezindiğim için miydi yoksa taş odanın hakkını veremediğim için mi?

“Çok çalıştım, efendim!” dedim. Sözümlü tamamlayan mim gibi kıvrılmış, başımı da göğsüme eğmiştim.

“Nerede mazlum belde varsa oraya seyahat ettim. Gezmedim, dinledim; eğlenmedim, çalıştım; yatmadım, anlattım.” dedim.

Kükredi, bin senenin yükünü taşıyan sillesini yüzümün sol tarafına aşk etti:

“Nereye gidersen git, İsfahan’a inmeden neye yarar, demedim mi! Nicedir ünler dururum: Rey’den, Kaşgar’dan, Nişabur’dan, Horasan’dan dahi Konya’dan geçmeden vardığın yer, ola ola karındaş yurdudur. Kande ata yurdun? Kande ana

vatanın?”

Bu sesi tanıyordum. Anadolu’da Ahi Teşkilatını kuran Hoca Nasirüddin Ahi Evran’dı. Bir sille daha yemekten korktuğum için söz verdim. “Yolum Konya, yerim cenk meydanı” deyiverdim. Ahi’nin peşinden yüksek bir kapıya doğru yürüdüğümü gördüm, belli ki yedi kapıdan birinden geçiyordum ki uyandım.

Yanımda yaşlıca bir adam “Kanma!” diye fısıldıyordu. Sözüünü sakınır gibi konuşuyordu. Koluma girdi, benimle birlikte yürümüye başladı. Bu adam, her kimse, Vezir Hazretlerinin aksine sakindi, yüzü dingin, sesi de deruniydi.

“Ahi’nin sözünü dinle amma işini hepten tutma oğul.” dedi. Bir elinde ben, diğer elinde az evvel Konya’daki pazar yerinden aldığı yemişler; şehre doğru ilerliyorduk.

“Dergâha tutunmayan vatan, kılıçla korunmaz. Kalemî yürümeyen soyun, askeri cihada inanmaz. Ahi de bilir bunu fakat söyletmez.”

“Kimsin?” diye sordum. Başında siyah sarık, yüzünde yeni ağarmış sakalıyla kırklı yaşların başındaki adamla tanıştım.

“Muhiddin... Dergâhın bekçisiyim. Beni bilmez misin? Kahire’den Kaşgar’a Arabi derler. Ahi’nin dostuyum yani belki en derin düşmanıyım. Bilmediğin çoğu şeyi sana anlatabilirim. Vezir’in sakladıklarını, kimseye söylemediklerini, korkularını ve günahlarını Allah’tan başka bir tek ben bilirim.”

Bekçi birdenbire sustu, elimi bıraktı. “Söyleşmek dilersen beni bul!” diyerek ortadan kayboldu. Belli ki şehrin kapısında sinsice yanımıza sokulan ve bizi dinleyen kadından kaçıyordu.

Bu kadını tanımıştım: Ermeni kralının kızı, Sultan Alaaddin’in güzeller güzeli karısı Hunad Hatun’du. Selçuk Sarayının mirasçısı gibi değil, fakir bir Konyalı hatun gibi giymişti. Alanya’dan alınıp Konya’ya gelin getirilirken burnuna

taktığı hızması parlıyordu fakat sultan karısı olduğu hâlde göğsünde herkese göstermek için taşıdığı gümüş haç görünmüyordu.

“Hayırdır, Hunad Hatun, bu telaşın nedendir?” diye bu kez ben fısıldadım:

“Yine dedikodu dinlemeye, millet senin hakkında ne konuşur, onu öğrenmeye mi indin?”

Hunad, yanıma yaklaşınca gördüm ki ağlıyordu. Beni yakaladığına sevinmemiş, hatta tanındığına çekinmiş gibiydi.

“Celâleddin Karatay’ı gördün mü Kâtip Efendi?” dedi.

“Hayır.” deyip geçiştirmek istedim.

“Bana yardım edebilir misin? Çok kararsızım Kâtip.”

Ben, Hunad’ı şu hâlde göreceğimi hiç düşünmezdim. Göz yaşlarının yüreğinden değil, aklından süzülüp geldiğini bilirdim. Bu Hristiyan Sultan Hatun tam bir ihtiras bulutuydu: ne vakit hırsıyla yüklü başka bir buluta çarpsa sarayda büyük bir gürültü kopar, çarpışmadan Hunad galip çıkarsa sevinçten, kaybederse de hincından gözleri boşalıverirdi.

Şimdi o Hunad gitmiş, yerine için için ağlayan sade bir kadın gelmişti.

“Sultan Alaaddin, veliaht olarak oğlum Gıyaseddin’i değil, o mendebur kadının oğlunu tayin etmiş Kâtip!” diye sessizce hıçkırıyordu:

“Kimseyle konuşamıyorum. Elim ayağım kilitlendi. De bana, ne’tmeliyim?”

“Kocanla konuşsaydın, sebebini ona sorsaydın.”

“Nasıl derim, nasıl? İş gizli tutuyorlar. Ahi Evran’dan, Karatay’dan, bir de Vezir’den başka bu hâli bilen yok. Ben dile gelsem bunu nereden bildin, demezler mi? Oğlumun kellesinin yanına benim başımı da düşürmezler mi?”

Devleti değil de kendi soyunu düşünen kadına acıdım. Utandım da. Karatay'ı sevmediğini hatta onu ortadan kaldırmak istediğini biliyordum. Sadece onu değil, Sultan'ın diğer erkek çocuklarını da yok etmek için fırsat kolluyordu Hunad. Çünkü Karatay, Alaaddin'in o diğer lanet (!) karısı (İsmi bile ağzına almazdı.) ile ondan doğan oğlunu tutuyordu.

Peki biri Sultan, biri Vezir, biri de sırdaşı; sadece üç kişinin bildiği iş nasıl olur da Hunad'ın kulağına düşerdi? "Ah be kadın!" dedim içimden. Varıp yoluma yürüdüm. Bananeydi ki? Hunad ya beni deniyorsa, ya ağzımda laf arıyorsa?..

Çok vakit geçmeden şehrin kapılarından birine varmıştım. Sultan Alaaddin'in şehrin en korunaklı tepesine kurulan sarayı önüme serilmişti. Ben etrafı seyre dalmış öylece düşünürken yirmi otuz at boyu ötede tozu toprağa katarak gelen bir atlı gördüm. Adam birilerinden kaçıyormuş veya birini yakalamak üzere yola çıkmış gibi kırbaç sallıyordu. Beni yenice geçmişti ki birden atının yularına asıldı, dönüp yanıma geldi. Heybeme, elimdeki tomarlara, yırtık sökülük elbiseme baktı.

"Sen şu Kâtip denen adam olmalısın."

Başımı salladım, yüzüme vuran tozu savurmak için elimi ağzıma kapadım.

"Alaaddin de Ahiler de yakında haddini görecektir, Hunad'ın oğlu Gıyaseddin başa geçecek, devleti de ben yöneteceğim. Bu diyarın askeri de, kubbesinde okunan hutbesi de değişecek! Bunları yaz!"

Kimdi bu adam? Neler söylüyordu? Konuşmama fırsat vermeden belindeki hançeri çıkardı, yüzüme nişanladı, atının yönünü tekrar şehrin çıkışındaki kapıya çevirdi:

"Bana Sadeddin Köpek derler, Kâtip Efendi! Sarayın en önemli emiriyim, Sultan Alaaddin'in en sadık kuluyum. Fakat

bugünlük! Bu sırrı bir tek sen bileceksin yoksa nefesin tozla değil, topuzla kesilir! Sultan'ı da Karatay'ı da ben vuracağım! Ne Moğol ne Bizans, Hanedan'ı ben yıkacağım. Yazabilirsen, Selçuk tarihini, bensiz yaz."

Adam, kırbacını yine delice vurdu atın sırtına. Toprağı bir kez daha kaldırdı. Nal sesleri gittikçe uzaklaşıyordu ki ne olduğunu tam anlamadan Köpek'in geri döndüğünü düşündüm. Toz yavaş yavaş çekildi önümden. Az ötede bir at görünüyordu fakat bu atın önünde benim yaşlarımda genç bir adam yürüyordu.

"Selamünaleyküm!" dedi tebessümle.

Öksürdüm. Tozdan topraktan ferah bulunca atın üstünde yaşça daha kâmil başka birini gördüm.

Selamını aldığım genç, kucağında bir bebek tutuyormuş gibi ciltli kitaplar taşıyan adamı gösterdi.

"Tanışıyor musunuz Kâtip Efendi?" diye sordu.

Bu genç adamı bir yerden tanıyordum ama artık yorulmuşum. Kimseyle tanışacak, söyleyecek hâlde değildim. Varıp yoluma yürüdüm. Sur dibinde, şehrin devasa kapısının dışında elimi yüzümü yıkamak için mola vermişken yere düşmüş bir kâğıt parçasına rastladım. Çömeldim, bir elimle heybemi tutarken diğeriyle kâğıdı elime aldım.

Kâğıdın ilk satırında "Ömer Sühreverdi'den Celâleddin Karatay'a" diye bir başlık okudum.

"Aman Allah'ım!"

Şimdi hatırlıyorum işte. Bu genç adam Konevi namıyla meşhur, Muhammed Sadrüddin idi. Gazali'nin takipçisi, asrın âlimi... Yularını tutup yürüttüğü atında âlimlerin terbiyecisi Şeyh Sühreverdi'yi gezdiriyordu. Attığı her adımda bir başka kitabın cildini açıyor olmalıydı.

Kendime lanet ettim. Ahi'nin tokadından daha şedidini kendi kendime vurmak istedim, yapamadım.

Birden iki zabitin kolunda buldum kendimi. Sorgudan, sualden sonra Konya Çarşısı'nda dövülerek süründüğümü hatırlıyorum. Pazar yerinde takatsiz kaldığımı, gözlerimin karardığını, üzerime yağmur yağmaya başladığını... Baharatçı Ramazan'ın tezgâhından geçtiğimi, Şekerci Faruk'la demir ustası Mehmet Ali diye birine beni sorduklarını... Kendime geldiğimde sarayda, bizzat Sultan Alaaddin'in huzurundaydım.

"Gelip geçenle konuşmuşsun, Hunad'la söz gizlemişsin efendi." diye kükredi Sultan: "Kimsin, necisin, ülkeme niye geldin?"

Her şeyi anlattım tek tek. Sultan'ın sırdaşı Karatay'ı aradığımı, şehre alınmadığımı, Karatay'dan gelen mesajı çözmek için can attığımı... Yedinci kapıyı aradığımı...

Sultan birden hafifledi, sağ tarafında belindeki Ahi kuşağıyla Evran'a yoldaşlığı belli olan Selçuk nam emirine döndü, tebessüm etti. "Bre gafil" dedi yüzüme bakıp... "Kim der Karatay'ın benim sırdaşım olduğunu. Sır sahibi odur, olsa olsa ben ona sırdaş olabilirim. Var git, seni ona götürsünler. Had-din neyse bildirsinler!"

Ben, Kâtip Efendi... Yağmurlu bir bahar günü, güneşin göğü selamlamaya naz yaptığı vakitte asırlar evveline gittiğim bir rüya gördüm. Gök yeleli bir cildin içinde benimle konuşmak isteyen kimseler, bana bilmediğim sırları vereceklerine dair söz verdiler. Ben de onlara Karatay nam adıyla herkese duyuracağım bu sırları benim yazmadığımı, onların yazdığını bildireceğime dair yemin ettim.

Onlar verdikleri sözde erce durdular, gün batımından gün doğumuna kadar nice sır anlattılar.

Ben de verdiđim sözde erce duruyorum:

Direnif: Karatay nam adıyla okuyacağın bu ciltteki her satırı, ben yazmadım, onlar anlattılar, ben yüklenip sana taşıdım. Konya'ya altıncı kapıdan girdiğim günden bu tarafa kaç kez huzura vardım. Yalvardım, yakardım.

Şimdi, seninle birlikte yedinci kapının dışında "Gel!" hitabını duymayı bekliyorum.